

HÖGSTA FÖRVALTNINGSDOMSTOLENS DOM

Mål nr
2143-21

meddelad i Stockholm den 24 mars 2023

KLAGANDE

Trollhättans kommun
461 83 Trollhättan

MOTPART

AA

Ombud: Jur.kand. Finn Kronsporre
Nybrogatan 51
114 40 Stockholm

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Kammarrätten i Göteborgs dom den 7 april 2021 i mål nr 6219-20

SAKEN

Stöd och service till vissa funktionshindrade

HÖGSTA FÖRVALTNINGSDOMSTOLENS AVGÖRANDE

Högsta förvaltningsdomstolen avslår överklagandet.

BAKGRUND

1. Personer som omfattas av lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade har rätt till olika insatser i form av särskilt stöd och särskild service om de behöver sådan hjälp i sin livsföring och om deras behov inte tillgodoses på annat sätt. En sådan insats är biträde av personlig assistent eller ekonomiskt stöd till skäligen kostnader för sådan assistans.
2. Det är kommunen som är skyldig att tillhandahålla flertalet insatser enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade, däribland personlig assistans.
3. Den som är arbetsgivare för eller uppdragsgivare åt en personlig assistent – anordnaren av personlig assistans – är skyldig att till kommunen dels lämna vissa uppgifter rörande assistenten innan assistansen börjar utföras, dels månadsvis i efterhand redovisa den arbetstid som assistenten har arbetat hos en insatsberättigad.
4. Trollhättans kommun beviljade den 12 november 2018 AA ekonomiskt stöd för skäligen kostnader för personlig assistans. Beslutet gällde från och med beslutsdagen.
5. AA ansökte om retroaktiv ersättning för assistans som utförts under sommaren och hösten 2018. Kommunen avslog hennes ansökan med motiveringen att hennes assistansanordnare inte hade gett in föreskrivna uppgifter om assistenterna innan assistansen börjat utföras och inte heller månadsvis i efterhand redovisat arbetad tid.
6. AA överklagade beslutet till Förvaltningsrätten i Göteborg och yrkade att hon skulle beviljas ekonomiskt stöd till skäligen kostnader för utförd assistans från och med den 1 juli 2018 till och med den 11 november 2018.

7. Förvaltningsrätten fann att det genom åberopade handlingar var utrett att assistans faktiskt hade lämnats under den aktuella perioden och att ersättningsgilla kostnader hade uppstått. Den omständigheten att det inte under den perioden hade skickats in information och tidsredovisning till kommunen medförde inte någon annan bedömning. Förvaltningsrätten beslutade därför att AA hade rätt till ekonomiskt stöd till skäliga kostnader för personlig assistans som uppkommit under den aktuella perioden. Förvaltningsrätten överlämnade målet till Omsorgsnämnden i Trollhättans kommun för att närmare utreda och beräkna storleken på det ekonomiska stödet för den utförda assistansen.
8. Kammarrätten i Göteborg gjorde samma bedömning som förvaltningsrätten och avslog kommunens överklagande.

YRKANDEN M.M.

9. *Trollhättans kommun* yrkar att Högsta förvaltningsdomstolen ska fastställa kommunens beslut samt anföra följande. Enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade *ska* uppgifter lämnas till kommunen innan assistansen påbörjas och därefter månadsvis. Lagstiftarens intention kan inte förstås på något annat sätt än att assistans inte kan anses ha påbörjats förrän uppgifter lämnats till kommunen på föreskrivet sätt.
10. AA anser att överklagandet ska avslås.

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET**Frågan i målet**

11. Frågan i målet är om enbart det förhållandet att en assistansanordnare underlåtit att på föreskrivet sätt lämna uppgifter till kommunen innebär att den insatsberättigade kan nekats retroaktiv ersättning för kostnader för assistans.

Rättslig reglering m.m.

12. Av 11 a § 1 och 2 lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade framgår att den som är arbetsgivare för eller uppdragsgivare åt en personlig assistent ska till kommunen lämna uppgifter som visar om assistenten är närstående till eller lever i hushållsgemenskap med den insatsberättigade, om assistenten har fyllt 18 år och om assistenten är bosatt inom eller utanför EES-området. Uppgifterna ska lämnas innan assistansen börjar utföras och vid ändrade förhållanden. Vidare ska uppgifter lämnas som visar den arbetstid som assistenten har arbetat hos en insatsberättigad. Sådana uppgifter ska lämnas månadsvis i efterhand.

Högsta förvaltningsdomstolens bedömning

13. Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade är en s.k. rättighetslag som innehåller de grundläggande bestämmelserna om rätten till stöd och service i form av vissa särskilt angivna insatser, däribland personlig assistans. Vid sidan av den lagen finns regler i 51 kap. socialförsäkringsbalken om statlig ersättning för kostnader för personlig assistans (assistansersättning). Om behovet av hjälp med s.k. grundläggande behov uppgår till i genomsnitt mer än 20 timmar i veckan kan Försäkringskassan bevilja assistansersättning.

14. Regleringen i socialförsäkringsbalken innebär att staten tar del i kostnaderna för mera omfattande behov av personlig assistans. Enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade har den enskilde rätt till personlig assistent eller ekonomiskt stöd till skäliga kostnader för sådan assistans, till den del behovet inte täcks enligt socialförsäkringsbalken.
15. Detta mål handlar om retroaktiv ersättning för kostnader för personlig assistans. Kommunen gör gällande att retroaktiv ersättning inte kan utgå för assistans som utförts innan uppgifter enligt 11 a § lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade har lämnats.
16. Den uppgiftsskyldighet för arbetsgivare eller uppdragsgivare att lämna uppgifter till kommunen som regleras i 11 a § lagen om stöd och service till funktionshindrade har sin motsvarighet i 51 kap. 24 § socialförsäkringsbalken. Uppgiftsskyldigheten infördes till följd av nya regler om att vissa kostnader inte ersätts, t.ex. kostnad för assistans som utförts av den som inte har fyllt 18 år, och möjliggör för utbetalande myndighet att kontrollera och följa upp att ersättningen används på rätt sätt (jfr prop. 2012/13:1 utg.omr. 9 s. 239).
17. Samtidigt infördes det i socialförsäkringsbalken en bestämmelse i 51 kap. 7 § andra meningen om att assistansersättning som avser assistans som utförs innan beslut har fattats i ett ärende endast lämnas om den enskilde månadsvis under handläggningstiden redovisar till Försäkringskassan att assistansen utförs i enlighet med kraven och förutsättningarna i socialförsäkringsbalken. Någon motsvarande reglering rörande retroaktiv ersättning från kommunen ansågs däremot inte behövas (a. prop. s. 232).
18. Beträffande sådana redovisningskrav som ska gälla i avvaktan på beslut har lagstiftaren alltså dragit en tydlig skiljelinje mellan assistansersättning enligt socialförsäkringsbalken respektive ekonomiskt stöd för personlig assistans enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade.

19. Högsta förvaltningsdomstolen kan konstatera att det i lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade inte finns några bestämmelser som begränsar den enskildes rätt till retroaktiv ersättning eller som uppställer ett redovisningskrav motsvarande det som finns beträffande assistansersättning i 51 kap. 7 § andra meningen socialförsäkringsbalken. Det finns således inte rättsligt stöd för en kommun att avslå en insatsberättigads begäran om retroaktiv ersättning enbart på den grunden att assistansanordnaren inte har lämnat in uppgifter enligt de tidsangivelser som anges i 11 a § lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade. Överklagandet ska därför avslås.

I avgörandet har deltagit justitieråden Henrik Jermsten, Thomas Bull, Marie Jönsson, Linda Haggren och Martin Nilsson.

Föredragande har varit justitiesekreteraren Sara Arya.